

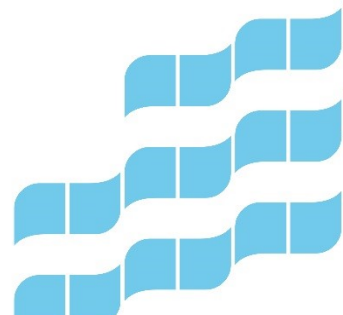
Liite: Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 11.9.2024

Vuoden 2025 talousarvioesityksen yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönottamiseksi Tampereen kaupungissa – Aila Dünder-Järvinen (TRE:831/07.00.01/2020)

Valtuustoaloite lasten vaalien järjestämiseksi Tampereella – Inna Rokosa ym.
(TRE:1035/12.00.01/2024)

Valtuustoaloite vapaakappalekirjaston perustamiseksi Tampereelle – Saana Kuusipalo
(TRE:2267/12.00.01/2024)

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönottamiseksi Tampereen kaupungissa – Aila Dündar-Järvinen

Aila Dündar-Järvinen on esittänyt 27.1.2020 jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereen kaupunki ottaa käyttöön lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun. Aloitepalvelun kehittämiseen tulisi ottaa mukaan myös lasten parlamentti ja nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuusto on 21.3.2022 antanut lausunnon, jossa se kannattaa valtuutettu Dündar-Järvisen tekemää valtuustoaloitetta.

Tamperelaisilla lapsilla ja nuorilla ei ole ollut käytettävissä varsinaista sähköistä aloitekanavaa. Aloitteen tekeminen on haastavaa paitsi aikuisille, erityisesti lapsille ja nuorille. He tarvitsevat tietoa siitä, mitä aloitteet ovat ja miten niitä tehdään. Heillä on kuitenkin käytettävissään muita erilaisia tapoja, joilla jättää ideoitaan ja saada niitä eteenpäin. Jokaisella tamperelaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus jättää aloite-ehdotuksia tai ideoita lasten parlamentin suurkokouksissa ja nuorisovaltuuston kouluneuvoston kokouksissa.

Nuorisovaltuuston verkkosivulla on Lähetä terveisesi -yhteydenottolomake, jolla kuka tahansa voi anonyymisti esittää ideoita tai kertoa huolenaiheita nuorisovaltuustolle. Nuorisovaltuusto käsittelee saadun palautteen ja voi tehdä sen pohjalta lausunnon, kannanoton tai aloitteen. Vastaavaa on suunnitteilla myös Tampereen lasten parlamentin verkkosivuille.

Lapset ja nuoret voivat nostaa esille heille tärkeitä asioita ja teemoja sekä ottaa kantaa kaupungin ajankohtaisiin asioihin muun muassa alueellisissa parlamenteissa, 4.- ja 9.- luokkalaisten sekä Tredun opiskelijoiden Vaikuta! -päivillä. Kaupungilla on myös muita erilaisia ryhmiä, joissa nuoret voivat vaikuttaa asioihin. Esimerkiksi Tampereen Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyössä on oma nuorten ryhmä, joka käsittelee ja tuo näkemyksiä kehittämistyön teemoihin ja nostaa esille asioita, jotka vaativat huomiota. Lapset ja nuoret ovat olleet myös kaupunginvaltuuston iltakoulussa marraskuussa 2023 pitämässä puheenvuoronsa suoraan päättäjille. Puheenvuorossaan he nostivat asioita, joita toivoivat päättäjien vievän eteenpäin.

Aloitteiden tekemisen lisäksi palautteen antaminen kaupungille on myös yksi tapa osallistua. Kaupungin palautteenhallinnan kehittämisessä on tunnistettu tarve huomioida paremmin erilaisia asukasryhmiä, esimerkiksi lapsia ja nuoria.

Lasten ja nuorten ideat ja heidän esille nostamansa asiat liittyvät heidän arkisiin ympäristöihinsä. Asiat eivät välttämättä aina liity kaupungin toimintaan ja päätösvaltaan. He odottavat vastauksia ja ratkaisuja niihin nopeasti. Vastatessa erityisesti lapsille ja nuorille kielen on oltava selkeää ja vastaanottajalähtöistä.

Lapsille ja nuorille suunnatun osion sisällyttämisestä Tampere.Finland -sovellukseen on keskusteltu. Osioon voisi sisällyttää mahdollisuuden jättää helposti ideoita ja kehittämis ehdotuksia.

Sähköinen aloitekanava vaatisi henkilöresurssia saapuvien aloitteiden käsittelyyn. Lapsille ja nuorille ideoiden, palautteen ja kehittämis ehdotusten jättämisen tulee olla helppoa ja anonyymia eri kanavissa ja paikoissa.

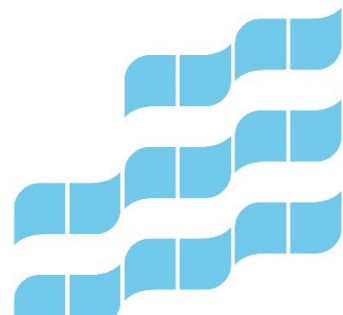
Vuoden 2025 talousarvioesityksessä ei ole varattu rahoitusta lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönottamiseksi valtuustoaloitteessa kuvatuilla tavoilla.

Valmistelijat:

Erityisasiantuntija Tiia Heinäsuo, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 050 411 2434

Suunnittelija Lotta Harsunen, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 568 6122

Suunnittelija Johanna Kurela, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 849 3614

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönotosta Tampereen kaupungissa

Asukaslähtöisessä ja demokraattisessa kaupungissa panostetaan kaikkien ryhmien, myös eri ikäryhmien, osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen. Tampereen kaupunki on ollut maassamme edelläkävijä monessa suhteessa, mitä tulee asukasdemokratiaan, kuntalaisvaikuttamiseen, ikäihmisten, erityisryhmien, lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksiin. Kaupungin kaikkien sektoreiden toiminta koskettaa myös lasten ja nuorten arkea, joten heidän äänensä tulee kuulua myös päätöksenteossa ja aloitteiden antamisessa. Lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluksi ja osallistua elämäänsä ja hyvinvointiinsa vaikuttaviin päätöksiin on kirjattu myös YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Tampereen kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, jossa korostetaan mm. osallisuuden, osallistumisen ja kuulluksi tulemisen merkitystä. Meillä toimivat ansiokkaasti myös Lasten Parlamentti ja Nuorisovaltuusto.

Lasten ja nuorten äänen pitää kuitenkin kuulua myös muuten kuin näiden virallisten kanavien kautta, ja kaikenikäisten pitää päästä osallistumaan ja vaikuttamaan ikätasolleen sopivalla tavalla. Lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksien parantaminen on myös demokratiakasvatusta - vallasta ja oikeuksista seuraa aina myös vastuu. Mahdollisuus vaikuttaa jo lapsuusiästä lähtien vaikuttaa myönteisesti myös äänestyshalukkuuteen ja -kiinnostukseen.

Helsingissä on otettu käyttöön sähköinen palvelu (ruuti.munstadi.fi/aloitteet), jonka kautta alle 18-vuotiaat kuntalaiset voivat jättää aloitteita Helsingin kaupungille. Helsingissä aloitteet ohjataan asiasta vastaavalle työntekijälle, eikä nuoren tarvitse ennakoon tietää, mikä osa kaupungin organisaatiosta asiasta vastaa. Aloitteen sanamuoto tai oikeinkirjoitus eivät ole este aloitteen jättämiselle ja nuorille tarjotaan tarvittaessa apua ja neuvoja aloitteiden tekemisessä. Helsingin kaupunki on sitoutunut antamaan aloitteisiin vastauksen kohtuullisessa ajassa. Saapuneet aloitteet viedään myös kaupunginvaltuustolle tiedoksi kaksi kertaa vuodessa.

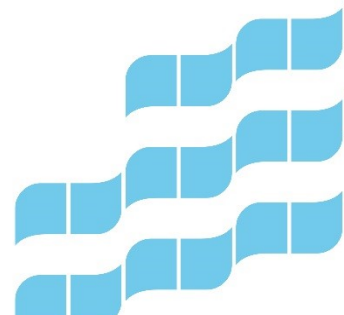
Kaikki Tampereella asuvat ovat iästä riippumatta kuntalaisia, joilla on oikeus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun kautta voidaan löytää uudenlaisia ideoita, ajatuksia ja toimintatapoja kuntalaisten hyvinvoinnin ja elinympäristön kehittämisen lisäämiseksi. Sähköisen aloitteen voisi tehdä yksin tai yhdessä useamman lapsen ja nuoren kanssa. Hyvä toimintaperiaate olisi, että aloitteen tekijän / tekijöiden tulisi jättää yhteystietonsa, joita ei julkaista, mutta niitä voidaan käyttää esim. lisätietojen kysymiseksi ja aloitteeseen vastaamiseksi. Tampereen kaupunginvaltuuston tulisi myös käsitellä saapuneet aloitteet vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Esitän, että Tampereen kaupunki ottaa käyttöön lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun. Aloitepalvelun kehittämiseen tulisi ottaa mukaan myös Lasten Parlamentti ja Nuorisovaltuusto.

Tampereella 27.1.2020

Aila Dünder-Järvinen

Kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtaja (sd)

Valtuustoaloite lasten vaalien järjestämiseksi Tampereella – Inna Rokosa ym.

Valtuutettu Inna Rokosa yhdessä lukuisten muiden valtuutettujen kanssa esittää 17.2.2020 jätetyssä valtuustoaloitteessa, että Tampereen kaupunki selvittää mahdollisuutta lasten vaalien järjestämiseksi riittävin resurssein vuoden 2021 kuntavaalien yhteydessä. Aloitteeseen vastataan nyt ajatellen vuoden 2025 kuntavaaleja.

Valtuustoaloitteessa kuvataan, kuinka lasten vaaleja on järjestetty muun muassa europarlamenttivaalien yhteydessä 2019 yli 30 kunnassa. Aloitteessa otetaan myös kantaa demokratiakasvatukseen ja äänestysaktiivisuuden puolesta.

Tampereen kaupunginkirjastossa kokeiltiin lasten pehmoleluvaalien järjestämistä ensimmäisen kerran osana kirjaston demokratiahanketta tammikuussa 2023. Kirjastoissa pehmoleluvaalit ovat osa demokratia- ja osallisuustyötä. Laki yleisistä kirjastoista asettaa tavoitteeksi aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämisen. Pehmoleluvaalit ovat demokratiakasvatusta, ja niillä luodaan pohjaa aktiiviselle kansalaisuudelle. Vuoden 2024 presidentinvaalien yhteydessä pehmoleluvaaleihin pystyi osallistumaan kaikissa kirjastoissa, ja näin lapset ja aikuiset voivat yhdessä osallistua ja kokea äänestyksen juhlaa ja jännitystä. Kirjastoihin kutsuttiin myös päiväkotiryhmiä äänestämään.

Pehmoleluvaalit-konseptia tullaan kirjastoissa jatkamaan myös jatkossa joidenkin tulevien vaalien yhteydessä, sillä kun konsepti on jo toteutettu, se on kevyesti toteutettavissa uudelleen. Vaaleista saatu palaute sekä perheiltä että varhaiskasvatuksesta on ollut todella positiivista, ja vaalitulosta jännitettiin suuresti. Vaalin voittaja Kati Koala esiintyi kevään mittaan kirjaston somessa vierailen eri yksiköissä ja tutustui kirjaston palveluihin.

Nuorisopalvelujen, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluryhmät kannattavat niin ikään aloitetta lastenvaaleista ja pitää demokratiakasvatusta tärkeänä. Päiväkodeissa ja esiopetuksessa vaaleja voidaan järjestää edelleen jo useassa toimipisteessä perinteeksi muodostuneella tavalla hahmoehdokkain (toisin sanoen lelut kuvitteellisina ehdokkaina). Perusopetuksen palveluryhmässä on todettu, että peruskouluikäisille lasten vaalien järjestäminen on mielekkäintä niin sanottuna varjovaalina, eli ehdokkaat ovat oikeasti Tampereen kuntavaaleissa ehdolla olevia henkilöitä. Nuorisopalveluiden näkemyksen mukaan edellytys varjovaalien toteuttamiseksi on, että ehdolla olevien oikeiden ihmisten pitäisi puhutella vaaliteemoillaan kohdennetusti myös koululaisia ja heidän perheitään.

Varjovaalien toteuttamisessa olisi tarkoituksenmukaista käyttää nykyaikaista sähköistä äänestysalustaa. Sähköinen äänestysalusta on ollut viime vuosina käytössä nuorisovaltuuston vaaleissa. Lasten vaalit olisi myös hyvä toteuttaa koulupäivien aikana, joko koululla tai lähikirjastossa, yhdistäen äänestyksen osaksi perusopetuksen ja kirjastojen demokratiakasvatusta. Mikäli lasten vaalit järjestettäisiin virallisten äänestyspaikkojen yhteydessä ennakoäänestyksen aikana tai varsinaisena vaalipäivänä, olisivat kustannukset suuremmat, sillä äänestyksen järjestämiseen tarvittaisiin enemmän henkilö- ja materiaaliresursseja.

Keskusvaalilautakunnan sihteeri kiinnittää huomiota siihen, että lasten vaalien järjestäminen ei saa häiritä varsinaisten vaalien toimittamista. Mikäli lasten vaalien järjestämistä suunnitellaan varsinaisten äänestyspaikkojen yhteyteen, on huomioon otettava, että varsinaisten äänestyspaikkojen välittömässä läheisyydessä ei lasten vaaleja voi järjestää.

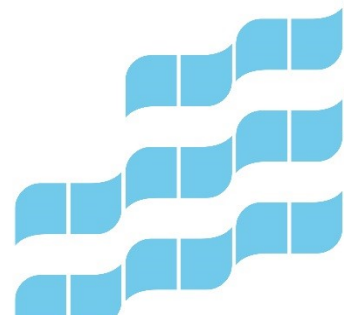
Lasten vaalien järjestämiseksi ei ole varattu erillistä rahoitusta vuoden 2025 talousarvioesityksessä.

Valmistelijat:

liikunta- ja nuorisopalvelujohtaja Jukka Etu-Seppälä, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 050 342 2812

kirjastopalvelujohtaja Niina Salmenkangas, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 800 4404

keskusvaalilautakunnan sihteeri, juristi Juha Perämaa, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 503 9038

TRE: 1439/12.00.01/2020

Valtuustoaloite lasten vaalien järjestämiseksi Tampereella

Lasten vaalit järjestettiin ensimmäisen kerran Porissa vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä. Sittemmin lasten vaalit ovat keränneet niin paljon hyvää palautetta, että ne järjestettiin vuoden 2019 europarlamenttivaalien yhteydessä jo yli 30 kunnassa - muiden muassa Espoossa, Helsingissä, Jyväskylässä, Kouvolassa, Kuopiossa, Lahdessa, Oulussa, Porissa, Rovaniemellä, Turussa, Vaasassa ja Vantaalla.

Idea lasten vaaleista lähti liikkeelle turhautuneen äidin Facebook-päivityksestä; lapsi ei ollut saanut pudottaa äidin äänestyslipuketta vaaliuurna. Päivityksen seurauksena Porissa haluttiin kehittää lapsille oma tapa vaikuttaa. Demokratian kannalta onkin tärkeää, että mahdollisimman moni äänestää. Äänestysaktiivisuutta olisi syytä nostaa, sillä esimerkiksi vuoden 2017 kuntavaalien äänestysprosentti oli vain 58,8. Kun äänestäminen tulee tutuksi jo pienestä pitäen, kynnyks alenee myös yleisissä valtakunnallisissa vaaleissa.

Yli 30 kunnassa vuoden 2019 europarlamenttivaalien alla virallisen vaalipaikan läheltä löytyi omatoiminen lasten vaalipiste kunnan valinnan mukaan jo ennakoäänestyksen aikana tai varsinaisena vaalipäivänä. Lapsi äänesti vanhemman tai muun aikuisen opastuksella jotakin kuudesta fiktiivisestä ja hyvämielisestä eläinlajista. Kaikkien kuntien lasten vaalien tulokset laskettiin yhteen ja voittaja julkistettiin varsinaista vaalipäivää seuranneella viikolla. Vaalit voittaneen Kiira Ketun terveiset toimitettiin Euroopan parlamenttiin Suomen edustajalle.

Valtakunnallisten lasten vaalien toteutukseen osallistuvat Suomen Nuorkauppakamarit ry, Porin kaupunki ja Kuntaliitto tiiviissä yhteistyössä ja vuoropuhelussa eri kuntien kanssa. Tampereella toteutukseen voisi osallistua myös Lasten Parlamentti. Seuraavat valtakunnalliset lasten vaalit järjestetään 2021 kuntavaalien yhteydessä.

Esitätkin, että Tampereen kaupunki selvittää mahdollisuutta lasten vaalien järjestämiseksi riittävin resurssein vuoden 2021 kuntavaalien yhteydessä.

Tampereella 17.2.2020

Inna Rokosa

Inna Rokosa, kaupunginvaltuutettu (sd)

Juha Anttonen
Julia Gustafsson

Lähteet: www.lastenvaalit.fi ja Tilastokeskus

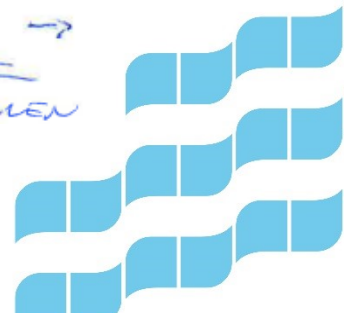
Esu Knuutila
Elina Aaltonen

Ari WIGREIUS

ILMA PORTTIKIVI

Anne Niemola

AILA DÖNDAR-JÄRVINEN

P. J. J.

Pekka Salmi

Johanna Loukko

Johanna Loukko

Mirsi Kaerlainen
MIRSA KAERLAINEN

Vilho Hankilahti
Vilho Hankilahti

Henri Backman
Henri Backman

Väinö Friman

Väinö Friman

Matti Helmi
MATTI HELMI

Johanna Suominen
Johanna Suominen

Helvi Lahtinen
HELVY LAHTINEN

Jiri Inonen

Olga Kumpulainen

Kirsi Kumpulainen
KIRSI KUMPUAINEN

Mahmoud Machrouf

Noora Tapio
NOORA TAPIO

Sini Toivola

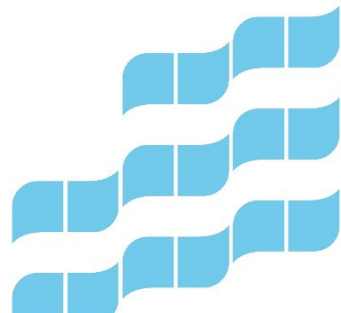
SINI TOIVOLA

Minna Minkkinen
MINNA MINKKINEN

Mikko Daltunen
MIKKO DALTUNEN

Elina-Liisa Vahja

Sija Kumpulainen
Eija Kumpulainen

Valtuustoaloite vapaakappalekirjaston perustamiseksi Tampereelle

- Saana Kuusipalo

Valtuutettu Saana Kuusipalo esittää 19.4.2024 jättämässään aloitteessa, että Tampereelle perustetaan vapaakappalekirjasto ja -työasema. Aloitteessaan Saana Kuusipalo esittää, että Tampereen yliopiston halukkuus hakea vapaakappaleoikeutta kartoitetaan. Tavallisesti Suomessa vapaakappaleoikeutta hakevat yliopistot. Mikäli Tampereen yliopisto on kiinnostunut hakemaan vapaakappaleoikeutta, asiaa voidaan valmistella tiiviissä yhteistyössä kaupungin kanssa. Muussa tapauksessa Kuusipalo esittää, että kaupunki hakee vapaakappaleoikeutta itsenäisesti.

Saana Kuusipalo on perustellut esitystään sillä, että Tampereen kaupunki on tunnettu vahvasta sivistys- ja kulttuuritarjonnastaan. Vapaakappaleoikeuden saaminen vahvistaisi Tampereen asemaa yliopisto- ja sivistyskaupunkina sekä kulttuurin, tiedon ja oppimisen keskuksena. Nykyiset vapaakappalekirjastot sijaitsevat Turussa, Helsingissä, Jyväskylässä, Oulussa ja Joensuussa.

Saana Kuusipalo on perustellut esitystään myös sillä, että vapaakappalekirjasto mahdollistaisi julkaisujen ja dokumenttien laaja-alaisemman keräämisen, säilyttämisen ja jakamisen. Se tarjoaisi merkittävän resurssin Tampereen yliopistolle ja tutkimuslaitoksille. Nykyisiä kokoelmia voitaisiin täydentää laajalla valikoimalla harvinaisia julkaisuja, arkistoja ja erikoiskokoelmia. Tutkijat, opettajat ja opiskelijat sekä kaikki kulttuurista kiinnostuneet hyötyvät tiedon saavutettavuuden lisäämisestä.

Saana Kuusipalo on perusteluissaan kiinnittänyt huomiota myös siihen, että kaikille avoin vapaakappalekirjasto edistää osallisuutta ja demokraattista keskustelua, ja että vapaakappalekirjaston avulla Tampereen monipuolista historiaa ja kulttuuriperintöä voidaan säilyttää ja jakaa laajemmalle yleisölle.

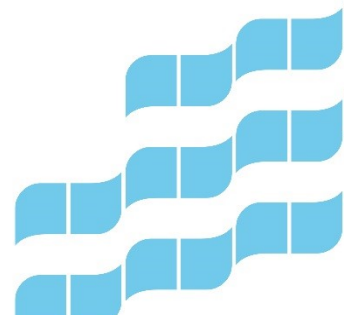
Vielä Saana Kuusipalo on perustellut esitystään sillä, että vapaakappalekirjaston perustaminen voisi luoda uuden kohtaamispaikan kaupungin kulttuuri- ja tiedeyhteisölle. Se voisi toimia tapahtumien ja seminaarien järjestämispaikkana sekä alustana projekteille. Tämä lisäisi kaupungin vetovoimaa, monipuolistaisi kulttuuritarjontaa sekä lisäisi synergiaa eri organisaatioiden välillä. Tällä tavoin kulttuuri- ja tiedeyhteisön toimijoiden keskinäinen tiedon, resurssien ja käytäntöjen vaihto voisi lujittua. Samalla edistettäisiin kulttuurista ja tieteellistä kehitystä ja verkostoitumista.

Vapaakappalekirjastoina toimivat Kansalliskirjaston lisäksi viisi yliopistokirjastoa. Niiden tehtävät on määritelty laissa kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007). Lain tavoitteena on Suomessa yleisön saataville saatettujen kansallisen kulttuurin aineistojen säilyttäminen tuleville sukupolville ja saattaminen tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käyttöön. Kulttuuriaineistolain muutos vuonna 2008 laajensi lain kattamaan myös kotimaisen verkkoaineiston sekä radio- ja TV-aineiston.

Vapaakappalekirjastojen aineisto on maksutta käytettävissä näiden kirjastojen lukusaleissa, ja teoksia lähetetään tietyin rajoituksin myös muihin kirjastoihin lukusalikäyttöön kaukolainana. Kaukolainoista peritään aina erikseen määritelty nidekohtainen maksu, mutta Tampereella korkeakouluuyhteisöjen henkilökunnalle ja tutkijoille lainat ovat maksuttomia.

Verkkoaineistojen vapaakappaleiden tallennuksesta vastaa keskitetysti Kansalliskirjasto, ja aineistot ovat käytettävissä vapaakappalekirjastoissa erillisillä asiakaspäätteillä.

Vapaakappalekirjaston ylläpito vaatii jatkuvaa resursointia, vaikka itse teokset saadaan kokoelmiin maksutta. Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston kirjaston vapaakappalekokoelma Vaajakoskella vie tilaa noin 20 hyllykilometriä. Kansalliskirjastosta saapunutta vapaakappaleaineistoa käsiteltiin kirjastossa vuonna 2023 yhteensä 37 rullakkoa, ja hyllymetrejä kertyi lisää 141. Aineiston parissa työskentelee päivittäin 3,5 henkilöä.

Verkkoaineistot eivät kirjastoissa tarvitse niinkään fyysistä tilaa, mutta it-yhteydet, laitteet sekä opastusta ja tietopalvelua käyttäjille tulee järjestävän kirjaston tarjota.

Lakimuutoksen yhteydessä vuonna 2008 fyysisen aineiston säilyttämisehtoja höllennettiin pienpainatteiden osalta osittain, eikä uusintapainoksia talleteta enää lainkaan. Näköpiirissä ei myöskään ole, että vapaakappalekirjastojen määrää oltaisiin Suomessa laajentamassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston juristi toteaa vastauksessaan, että yleisesti ottaen painettujen aineistojen tallettamis- ja säilytysvelvollisuutta on haluttu vähentää. Sama näkemys on Kansalliskirjastolla. Vapaakappaleiden luovutusvelvollisuus tietää kustannuksia myös tekijöille, eivätkä tekijänoikeusjärjestöt ole olleet varauksetta myöskään verkkoaineistojen avaamisen kannalla. Verkkoaineistojen vapaakappaleoikeuksista keskustelu lienee kuitenkin mahdollista siinä vaiheessa, kun lakimuutoksesta seuraavan kerran avataan keskustelu.

Vapaakappaleoikeus on lain mukaan myönnetty vain viidelle yliopistokirjastolle Kansalliskirjaston lisäksi. Mikäli Tampereen yliopiston kirjasto haluaisi vapaakappaleoikeuden, vaatisi se lakimuutoksen, sillä kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain 21 §:n mukaan vapaakappalekirjastoina toimivat Kansalliskirjaston lisäksi Itä-Suomen yliopiston kirjasto, Jyväskylän yliopiston kirjasto, Oulun yliopiston kirjasto, Turun yliopiston kirjasto ja Åbo Akademin kirjasto.

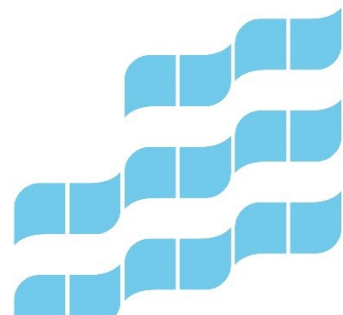
Lakimuutos edellyttäisi eduskunnassa tehtävää lakialoitetta, ja opetus- ja kulttuuriministeriöltä aloitetta keskustelunavaukselle intressiryhmien kanssa: tekijänoikeuksien haltijoiden, Kansalliskirjaston, yliopistokirjastojen ja korkeakoulujen. Julkaisualan puolelta hiljattain tulleet toiveeseen keskustelun avaamisesta Kansalliskirjasto vastasi, ettei keskustelun avaus ole ajankohtaista. Tampereen kaupunki ei voi hakea vapaakappaleoikeutta, eikä Tampereen yliopiston kirjastolla ole kiinnostusta tai suunnitelmia vapaakappaleoikeutta kohtaan.

Edellä esitettyjen seikkojen perusteella esitetään, että Tampere ei lähde edistämään vapaakappaleoikeuden saamista Tampereen kaupunkiin.

Vuoden 2025 talousarvioesityksessä ei ole varattu rahoitusta vapaakappalekirjaston perustamiseksi Tampereelle.

Valmistelija:

kirjastopalvelujohtaja Niina Salmenkangas, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 800 4404

Valtuustoaloite vapaakappalekirjaston perustamiseksi Tampereelle

Esitän, että Tampereelle perustetaan vapaakappalekirjasto ja -työasema. Tampereen kaupunki on tunnettu vahvasta sivistys- ja kulttuuritarjonnastaan, mutta tällä hetkellä kaupungissa ei ole vapaakappalekirjastoa. Nykyiset vapaakappalekirjastot sijaitsevat Turussa, Helsingissä, Jyväskylässä, Oulussa ja Joensuussa. Vapaakappaleoikeuden saaminen vahvistaisi Tampereen asemaa yliopisto- ja sivistyskaupunkina, sekä kulttuurin, tiedon ja oppimisen keskuksena.

Vapaakappalekirjasto mahdollistaisi julkaisujen ja dokumenttien laaja-alaisemman keräämisen, säilyttämisen ja jakamisen. Se tarjoaisi merkittävän resurssin Tampereen yliopistolle ja tutkimuslaitoksille kun nykyisiä kokoelmia voitaisiin täydentää laajalla valikoimalla harvinaisia julkaisuja, arkistoja ja erikoiskokoelmia. Tiedon saavutettavuuden lisäämisestä hyötyvät tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden ohella kaikki kulttuurista kiinnostuneet. Vapaakappalekirjastot ovat avoimia kaikille, mikä edistää osallisuutta ja demokraattista keskustelua.

Vapaakappalekirjastot ovat keskeisessä roolissa kulttuuriperinnön säilyttämisessä. Sen avulla Tampereen monipuolista historiaa ja kulttuuriperintöä voidaan säilyttää ja jakaa laajemmalle yleisölle.

Lisäksi vapaakappalekirjaston perustaminen voisi luoda uuden kohtaamispaikan kaupungin kulttuuri- ja tiedeyhteisölle. Se voisi toimia tapahtumien ja seminaarien järjestämispaikkana, sekä alustana projekteille, mikä lisäisi kaupungin vetovoimaa, monipuolistaisi kulttuuritarjontaa ja lisäisi synergiaa eri organisaatioiden välillä. Tämä voisi lujittaa kulttuuri- ja tiedeyhteisön toimijoiden keskinäistä tiedon, resurssien ja käytäntöjen vaihtoa, mikä puolestaan edistäisi kulttuurista ja tieteellistä kehitystä ja verkostoitumista.

Tavallisesti Suomessa vapaakappaleoikeutta hakevat yliopistot. Mikäli Tampereen yliopisto hakee tätä oikeutta, yhteistyö kaupungin kanssa olisi luontevaa ja tärkeää. Tämä avaisi mahdollisuuden hyödyntää resursseja ja asiantuntemusta kirjaston toiminnassa sekä tarjota laajempia palveluja. Tampereen yliopiston halukkuutta hakea vapaakappaleoikeutta tulee kartoittaa ja mikäli yliopisto on asiasta kiinnostunut, asiaa voidaan alkaa valmistelemaan tiiviissä yhteistyössä kaupungin kanssa. Muussa tapauksessa esitän, että kaupunki hakee kyseistä oikeutta itsenäisesti.

Tampereella 19.4.2024

Saana Kuusipalo (sd.)

